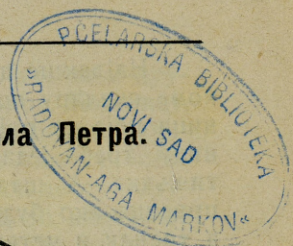

У Земуну, 1. јуна 1931.

Под високом заштитом
Њег. Краљ. Вис. Наследника Престола Петра

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број	Издаје једампут месечно.	Година
6.	Уредник: КОСТА СЕПЕРОВАЦ вероучитељ грађанске школе.	XXVIII.

Како ћемо доћи до матица у ројидби.

Да добијемо добре и плодне матице неопходно је потребно да се оне одхране у кошницама, чије се друштво налази на највишем степену развијања, да има добру залиху и потребну топлину. У оваковом стању кошнице се налазе на доброј паши, а особито у доба пред ројидбу. Зато одхрањивање младих племенитих матица треба поверити јаким друштвима код којих се појавио полни и расплодни нагон.

Код нас је мали број пчелара, који се бави одхрањивањем племенитих матица, наши напредни пчелари спреме и одхране матице само за своју потребу, а немају матица за продају, јер је код нас слаба и незнатна тражња младих оплођених матица. Некима пчеларима изгледа непотребно одхрањивање матица, јер држе да су најбоље матице, које пчеле одхране у самој ројидби. Неки у одхрањивању матица нису погодили zgodно време, претрпели су неуспех, па су изгубили вољу за одхрањивање матица, па сад остављају, да саме пчеле изводе матичњаке, а кад имају готових матичњака приступају прављењу вештачких ројева. Има више начина за одхрањивање племенитих матица, а ми ћемо овде неколико навести, а сваки пчелар нека бира начин по својој вољи.

I.

Најлакше дођемо до младе матице у доба ројидбе. Свакоме пчелару познато је, да у време ројидбе у свакој кошници која се роји има 15—20 матичњака. Нама за ту кошницу треба један или ако ћемо пустити и другенац два матичњака. А шта ће бити с осталим матичњацима? После првенца ако буде повољно време пресад пустиће другенац, а трећак и четвртак не смео пуштати, јер ће пресад ослабити, а мали ројићи неће моћи опстати. Ако после првенца паша пресече, престаће нагон за ројидбом, изаће само једна матица, која ће после ради престанка нагона за ројидбом остале матичњаке уништити. Дакле из једног пресада нама је потребна само једна или две матице, а остале матице у матичњацима осуђене су на смрт, да се униште.

Код свију кошница не влада у исто доба нагон за ројидбом, једне се кошнице роје концем маја, а друге тек концем јуна. Свакоме пчелару познато је, да су бољи рани ројеви, зато напредни пчелари настоје, да своје кошнице раније изроје, с тога по могућству у једној недељи направе вештачке ројеве из свију кошница, које су одређене за ројидбу. А како ћемо изројити оне кошнице, које још немају израђених матичњака? Код тих кошница помоћемо се, што ћемо за њих употребити матичњаке из кошнице, код које се појавио нагон за ројидбом. Дакле оне сувишне матичњаке из кошнице која се прва роји, употребићемо за прављење вештачких ројева код јаких кошница, код којих се тек доцније јавља нагон за ројидбом.

Пре рата ја сам овако поступао. Кошници, код које се прво јавио нагон за ројидбом дозволио сам, да пусти природан рој. После 4—5 дана прегледао сам кошницу, најбољи матичњак оставио сам њој, а други сат са матичњаком извадио сам, па сам га ставио у празну кошницу, па сам у ту кошницу изројио другу најбољу кошницу. Ако је било на 4—5 оквира лепих матичњака, све те оквири са матичњацима употребио сам за прављење вештачких ројева из других кошница. А ројеве сам појачавао са зрелим леглом из кошница, код којих сам спречавао ројидбу.

Ако је на једном сату било више лепих матичњака, тада сам из сатова исецао зреле матичњаке и уметао их у оквири кошнице, коју сам хтео ројити, или код које сам стару матицу замењивао младом матицом.

Ово је најпростији и најједноставнији начин да дођемо до младих матица из добрих кошница. Овај начин можемо препоручити онима, који немају времена да се баве одхрањивањем племенитих матица. Ово је добро и ради тога, што се неће ројидба отећи, него ће се за кратко време изројити све кошнице, које су за ројидбу одређене.

Јесам ли послао преплату „Српском пчелару“?

II.

Да не очекујемо природне ројеве можемо пчелиње друштво навести, да, изводи матичњаке и то овако: Кошницу, коју смо изабрали да нам изводи матичњаке, обезматичићемо — (не мора се матица убити) — а пчеле чим се осете безматком изводиће матичњаке. У безматку пчеле су узрујане, с тога кадгод не изаберу згодан црвић за извађање матичњака, често изаберу црвић старији од 3 дана, па изведена матица не буде добра и плодна. Код пчелињег црвића између 3 и 4 дана настаје одлучна промена, за 12 сати реши се судбина црвића т. ј. хоће ли бити матица или пчела. Ако је црвић само једанпут примио рђу не може бити добра и плодна матица. Истина, пчеле на старијем црвићу (од 3 дана) изведу матицу, али она је обично кржњава и неспособна, често још исте године умре и не дочека пролеће.

У безматку матица на старијем црвићу изведена изађе раније из матичњака за један или два дана, и та матица прогризе остале матичњаке са младим црвићима па на кошница остане са неспособном матицом. А може ли пчелар то спречити? Може и то овако: Кад се кошница обезматичи четврти или пети дан треба кошницу отворити и све матичњаке на старијим црвићима уништити, а оставити матичњаке на сасвим младим црвићима. Најбоље је, кад је црвић 1—2 дана стар, тада смо сигурни, да ће пчеле добру матицу извести.

III.

Овде ћемо навести још један бољи начин. Да добијемо матице једне старости поступићемо овако: У најбољу кошницу додаћемо вештачки сат, кога ће пчеле за два три дана израдити и матица ће га одмах залећи. Сад ћемо другу кошницу обезматичити и одузети јој сво саће са отвореним леглом, а оставићемо све пчеле и затворено легло. Овом безматку дода се онај сат са јајима из најбоље племените кошнице и пчеле ће само на њему извести матичњаке. Да се не изводе матичњаца преко пчелињих ћелица или да не буде матичњак један преко другог, а да више одговарају природном матичњаку треба сат са јајима подрезати са два прста, а свако друго јаје у ћелици уништити. Пчеле ће матичњаке изводити доле, као што изгледају природни матичњаци. А кад је код остављеног јајета с једне и с друге стране празна ћелица, тада пчеле имају довољно простора да изводе матичњаке, да један није на сметњи другом матичњаку.

На вештачком сату пчелиње ћелице још нису потпуно изведене, с тога изведени матичњаци потпуно су једнаки са природним матичњацима. Пчелиње друштво у кошници на-

---

Више вреди једна добра, јака кошница него десет слабица.

лази се у најбољем степену развијања, с тога се изводе матице под најповољнијим приликама, па су добре и плодне.

Место вештачког сата може се употребити већ израђен сат од прошле године али не јако стари. И овај стари сат треба подрезати као што смо навели код вештачког сата. Али у старом сату већ су изведене пчелиње ћелице, а да матичњак нема изглед као накнадно изведени матичњак, ми ћемо пчеларски нож мало загрејати, па ћемо сасећи ћелице, па ће изгледати, као да су их пчеле тек почеле извађати. На сасеченим ћелицама пчеле ће лепше матичњаке извести. Али ипак згодније је употребити вештачки сат.

Ако је млада матица у кошници за извађање матичњака можемо је употребити за прављење вештачког роја. Сат са матицом метнемо у празну кошницу, додамо празног сата и ставимо на место друге кошнице. Ако је матица 3 године стара тада се убије.

Предзнаци времена.

У почетку сваке године пчелари постављају питање, каква им година престоји? Напредни пчелари проводе тада зимско време у читању корисних књига и листова. Они тада сређују своје прошлогодишње белешке: о стању пчелињих друштава, временским променама, наступу и корисности појединих паша. Ове белешке поређују са оваквим белешкама из ранијих година, да би из тог поређења извели провизоран закључак: Каквом се успеху на пчелињаку надају наредног лета. Осим овог посла они тада врше припреме у оправци, изради и бојидисању кошница, изради оквира и њиховом прошивању са жицом, изради саћа у колико се има воска и уређењу осталих пчеларских потреба, у колико се ови послови могу зими посвршавати. Тако раде напредни пчелари попут народне пословице: „Оно што се данас може урадити не остављај за сутра“ Тако раде, јер лети има доста посла на пчелињаку, које послове треба олакшати зимским радом.

Кад пробуђена природа у пролеће изазове прве мирисне цветове пролећњег цвећа и дрвећа, који измаме пчеле на општи излет пчелар сазнаје, са колико и каквих пчелињих друштава дочекује то пролеће. Тад му се појачава нада за успехом у раду, бодри воља за рад и поново изазива жеља да сазна: Каква му година престоји? Какву ће пашу имати његове пчеле у тој години?

Из искуства у свом досадашњем раду вредни пчелари стекли су извесно уверење, да је ваљаност пчелиње паше у

**Мед даје здравље, прелази директно у крв и проду-
жава живот.**

зависности од атмосферских прилика. Ако ће пролећни месеци април и мај, нарочито мај, бити топли и умерено влажни онда ће се са доста вероватноће надати, да ће им та година напунити канте са медом.

Какво нам време престоји овог лета? На то сложено и веома важно питање наука нам још није у стању пружити одговор. Метеоролошке станице дају нам прогнозу времена свега за 24 часа унапред, па и ове нису увек стриктно тачна, јер се дешава, да се предочава температура у порасту, а у ствари буде обратнo.

Пчелару је потребно знати, какво му време престоји, да би по њему подесио своје послове на пчелињаку, нарочито послове око благовременог прихрањивања пчела. Пчелару је потребно да зна, какве ће му користи моћи пружити паша у тој години, да би благовремено припремио довољан број кошница, оквира, вештачког саћа и судова за мед.

У недостатку научног казивања престојећег времена донекле се радозналост пчелара задовољава народним посматрањем и закључивањем одговора по овом посматрању. То народно тумачење, какво нам време престоји, при излагању поделићемо у три групе:

- 1.) На тумачење блиског времена;
- 2.) На тумачење времена у току од више дана; и
- 3.) На тумачење времена у току једног лета.

I.

Непосредном лепом времену можемо се надати:

Кад се пчеле касно враћају с паше или на ову врло рано изјутра излећу;

Кад се кокоши рано пењу на седала, а петлови у зору рано кукуричу;

Кад се из оцака диже дим право у вис;

Кад је јасно и ведро небо у сунчевом рађању и смирају;

Кад се расуте звезде ноћу јасно виде и лепо уочавају велики и мали медвед;

Кад с вечера рано роса пада или ова обилно осване;

Кад ласте високо лете;

Кад се с вечера месец јасно појави и на њему се лепо разликују пеге;

Кад увече слепи мишеви лете;

Кад у ведрој вечери сева муња на северу; и

Кад се магла спусти до подножја брда.

Непосредно рђавом времену можемо се надати:

Кад се пчеле журно враћају с паше, а друге из кошнице не излазе;

Купујте мед само код пчелара, једино пчелари могу вам дати гаранцију, да ћете заиста добити прави и чист мед, који ваше срце и тело крепи.

Кад петли у невреме кукуречу, а кокоши куњају и треба се од вашију или купају у прабини ;

Кад се ватра у огњишту тешко пали и кад дим из оцака не иде у вис већ се растура на ниже ;

Кад је сунце при рађању и смирају црвеног изгледа ; или је у изгледу дугуљасто или је јако зракасто ;

Кад месец изгледа да је већи и дугуљастии но обично ;

Кад роса нагло нестане ;

Кад ласте ниско лете ;

Кад облаци нагло лете и кад се после кише кровови и земља пуши од испарења ;

Кад се при тихом времену јаче но обично чује звук звона, жуборење потока, кретање жаба, писак машина, гласови животиња, и т. д.

Кад се изјутра магла нагло диже у вис ;

Кад се јаче него обично осећа задах од трулежи и друге нечистоће ;

Кад муве насртљиво пецкају ;

Кад овлажи со, чилска шалитра и сл.

Кад се увече мало звезда види на небу и кад ове јако трепере.

Кад се за време оморине ветар (олуја) магло диже ;

Пред кишу су пчеле раздражљивије но обично ; тада оне више пецају но обично. С тога у оваквим приликама не треба кошнице отварати.

II.

Посматрањем мена месечевих наш је народ дошао до следећих закључака :

Да ће у наступити лепо време, ако при првој четврти горњи месечев рог (шиљак) тако изгледа, као да би се о њега могло окачити, или ако о или на месецу не буде округли део с доње стране ; и

Да ће наступити лепо време ако нова четврт пада у 2 сата пре или после поноћи.

До доста тачних закључака дошао је један Словенац пчелар тумачећи да ће до наредне мене месечеве просечно бити онако време, како се десило у стотом сату после последње мене месечеве. Како мена месечева пада 16. маја 1931. године у 23²³ часова то стотом часу који пада 16. маја 1931. године у 23³⁶ часова. За ово посматрање незгода је кад стоти час пада у касно ноћно доба, што омета у посматрању. Прошлог месеца стоти је час пао 21. априла у 17⁰⁶ часова, кад је било доста хладно, па с тога имамо цео месец просечно хладан.

III.

У погледу тумачења времена за дуже од месец дана

Мед вештачки, фалсифицирани није хранлив, — нема витамина и штоди здрављу.

народ је дошао посматрањем времене у извесним данима и посматрањем природе. Тако на западу Европе и у нашим северним крајевима постоји веровање о леденим свецима. Панкреасу (12 маја) Сервациусу (13 маја) Бонифацијусу (14 маја), који доносе хладноћу, град а по кат што и позне мразеве. И у Србији има старих људи и жена који годину суде по времену и даље кад пада Пророк Јеремија (14 маја). Општим посматрањем времена, какво је почетком маја по старом календару да се закључити, у колико ће нам година донети медљаног сока. Ако су ти дани довољно топли и умерено влажни имаћемо медовиту годину и обратно, ако су ти дани хладни и сухи нећемо медом напунити канте.

12. маја 1931. V. Крагујевац.

В. Јовановић.

Мед

*Нишша слађе ни здравије
Од пчелија меда,
Кад се поспе по парчешу
Сува бела хлеба.*

*Кад из школе деца дођу
Милом дому своме,
Радују се слађаноме
Залогају шоме*

*Тако медом помазана,
Хлеба радо једу,
И још више нег комадић,
Са слашћу поједу.*

*Кад колаче домаћице,
Од меда нам справе,
Радо једе старо, младо,
Медењаке праве.*

*Бела кава заслађена
Са медом пчелијим,
Много ј' слађа и здравија,
Нег' шећером белим.*

*Пчелији мед сам се хвали,
И без једне речи,
Сшаром, младом добро прија,
Болесника лечи.*

Земун, 1931. Анка М. Тошић

Koja je vrijednost roja?

Često početnici u pčelarstvu stavljaju na stare pčelare pitanja teže prirode, na koje je momentano teško odgovoriti.

Za obrazloženje gornjih navoda, a i same teme naslova, biti ću malo opširniji.

Prvo takovo pitanje glasi: Kolika je novčana vrijednost jednog roja?

Drugo pitanje glasi: Koliko meda možemo očekivati po jednom roju t. j. košnici?

Oba ova pitanja pojedinačno su češće raspravljana, ali rješavanje tih pitanja ovisno je o mnogim prilikama i neprilikama, pa se prema tome ne mogu generalno riješiti.

Pokušati ću, da počnem sa prvim pitanjem. Stari pčelari tvrde, da je vrijednost jedne kile pčela jednaka ekvivalentu vrijednosti 2 kile meda.

Uzevši pako, da je nastalo doba, kadno se cijena robe stabilizira i pošto je nestalo doba influencije novca, to držim, da je staro pravilo o vrijednosti 1 kile pčela sasma opravdano.

Medjutim ima ljudi, koji neće da o tom govore i da zamjenjuju med sa rojem, nego prave ovakvu zamjenu.

Prostokošničari, stari ljudi, koji ne mogu bilo iz kojeg uzroka sami svoje poljske poslove svršavati, oni daju 1 roj, (razumije se roj od 2 kg ili težji) za 1 dan poljskog rada.

Radnik na selu, a osobito poljski radnik radi od zore do mraka o svojoj hrani za 30—40 a i 50 Dinara*) prema radu a i dobi vremena kada se posao obavlja. Obično naši didaci kažu ovako: Evo tebi dite 2 roja a ti meni odradi 2 dana košnje livade, žita ili sličnog

Uzmemo li vrijednost jedne pletare, pune medom i narodom što kod nas stoji 100—150 Din., dakle prosječno 125 Din., a ta pletara da izroji 2 dobra roja (treći neću uzimati u račun, nego predmjevam, da će se matica odstraniti, a pčele u svrhu pojačanja roja vratiti), to po računu pravednosti, reda i pčelarskog poštenja nije opravdano, da se 1 roj prodaje skuplje od 50—60 Din.

Za dokaz pravednosti, uzeti ćemo račun meda. Dva kg. pčela, dakle srednji roj vrijedi toliko, koliko 4 kg. meda. Istina je, danas se nudi med već po 8 Din., ali to je premalo. Obično se plaća na veliko po 10 Din. Ja i s tom cijenom nisam zadovoljan nego kažem da je neosporna vrijednost 1 kg. meda na veliko Din. 12'50.

Pomnoživši 4 kg. meda sa Din. 12'50 to dobijem Din. 50'—.

*) Danas su nadnice jeftinije, za radnje u vinogradu plaća se 20 Din. bez hrane, a gdje nema vinograda tamo je niža nadnica.

Uredn.

У меду се налази ароматично уље и мравиња киселина, који много користе људском организму — чисте крв и уништавају штодљиве бактерије.

Proizlazi da je vrijednost roja, koji je u normalnim prilikama sposoban za život i rad u košnici svakako Din. 50— što no napred kod oba računa i dobih.

Dakako, kada se govori o roju pčela, onda se misli o našim domaćim pčelama, a ne o vrijednosti koje specijalne rasne vrste. Tako n. pr. pčelari koji odgajaju kavkasku pčelu, Ciparsku i t. d. taj ne može dati uz napred navedenu cijenu, jer i njega matična košnica stoji puno više, kao rasplodna košnica.

Nadam se, da će svaki pčelar, koji se bavi trgovinom pčela, držati i prodavati samo zdrave pčele. Istina je, ima mnogo pčelara, koji i neznaju, da su im pčele bolesne, a ipak prodaju rojeve*)

Ako li tko dobije ili kupi od kojeg pčelara iz okuženog kraja roj pčela, to je darovani ili kupljeni roj preskup, jer je stvar riskantna ne samo za njega nego i okolinu.

Kad sam kod roja, onda ću da kažem, da roj jedne težine ali raznog doba t. j. starosti ima i razne vrijednosti. Ako je roj aprilski (IV.), majski (V.), junski (VI.) ili dapače roj od jula (VII). Ta razlika može ići u par Dinara, ali nikako ne u neizmjernost.

Osim dobe starosti roja, stoji puno i do količine, koliko roj ima pčela. Dakako numeralno ustanoviti broj pčela je nemoguće, ali ljudi pčelari, za ocjenjivanje jačine, odnosno količine roja (pčela) uzimaju stanje težine roja.

Pojavljuje nam se i pitanje matice. Dali je stara, mlada, oplodjena ili neoplodjena.

Za trgovinu su najzgodniji rojevi prvijenci, sa maticom starom 1 godinu dana, jer ona čim joj se pruži mogućnost već leže i ne mora ići na oplodnju. Drugenci su već opasniji, jer matica nije oplodjena, pa se sa istom može što šta dogoditi.

Za mogućnost ustanovljenja vrijednosti roja, poslužiti ću se sa drugim napred postavljenim pitanjem, kako bi mogli doći do povoljnog rješenja, to ćemo stvar podijeliti.

Uzeti ćemo 2 jednako teška a i jednako stara roja. U prvu košnicu sa rojem, umetnuti ćemo umjetnu satinu i odmah podhraniti, dočim drugi roj, staviti ćemo u istu takvu košnicu, ali bez umjetne satine i bez hrane.

Dakako prvi snabdjeveni roj sa satinom i prehranjen taj će lijepo napredovati. Medjutim dragi pčelaru, ne zaboravi, da ovo nije djelo pčela, odnosno roja, nego djelo pčelara.

Drugi roj, prepušten sam sebi, može se održati ali kod dobre paše i u prosječnim godinama.

Ja znam, da ima pčelara, koji se bave trgovinom pčela i to u glavnom rojevima, kojima ovi retci neće ići u prilog, ali braćo pčelari, što je pravo i Bogu je drago.

*) Naručio sam pčele iz Slovenije, sa rojem dobio sam i pčelinju uš. Kad sam prodavaocu pisao, nije mi ništa odgovorio. Ako nije znao, mogao se izviniti. Ured.

Мед је органски продукт, који после неколико минута прелази у крв.

Ako je pala cijena žitu i ostalom prirodu za koji treba mnogo truda i znoja, ako je pala cijena meda, e onda je sasna jasno, da i cijena rojevima mora biti u razmjeru prema produktu, kojeg pčele skupljaju t. j. proizvode.

Prevelike odnosno previsoke cijene rojevima stvaraju sve manji kader pčelara, a to je žalosna pojava nas svih skupa.

Zato braćo razmislite se, metnite ruku na srce i uvidite, da je cijena po roju od 50—60 Din. od 2 kg. pčela sasna dostatna i primjerena.

Vi pako prostokošničari, koji imate dostatno rojeva, a želite ih prodati, javite svoj višak našem društvu t. j. uredniku, a ovaj će Vas uputiti na kupca.

Dakako, primjerena cijena robe, uvijek nalazi kupca.

Uz put ću spomenuti, da je u predratno doba iz Slavonije prodano stotine i stotine rojeva u Austriju i ostale krajeve svijeta, ali danas toga nema, jer smo preskupili.

Za sada dosta, a drugi put više.

Roman R. Horvat

viši želj. činov. i pčelar.

Прелаз са плетаре на кошницу са покретним саћем

(Свршетак.)

Плетара може се вештачки изројити искуцавањем пчела, али ту треба имати стрпљења и вештине, па не бих то препоручио неискусним пчеларима. А ја ћу овде описати како је један мој пријатељ на лак начин из плетаре добио рој у американку. Год. 1922. одем у посету једном пријатељу а он ми се одмах похвали, како је постао пчелар и покаже ми у врту једну пуну плетару. Распитивао се о ројидби много се бринуо кад ће и како ће се рој пустити, а још највећа му је била брига, како ће рој стрести и у американку сместити. Кад сам подигао плетару видео сам, у пролеће кошница није подрезана, саће је било до земље, а матица је до доле сећа залегла. То је било у другој половина маја, трутова је већ било у кошници, а пчеле су већ почеле изводити матичњак. Плетара је била мала, по леглу и јачини друштва видео сам, да је већ ту нагон за ројидбом и рекао сам да за две недеље може се надати роју.

Видећи, да му рој задаје велику бригу, а пошто ми је већ показао празну американку и вештачко саће рекао сам му, да ће лако добити рој у американку. Вештачко саће уметнуо сам у оквире, оквире сам ставио у американку, па сам американку подметнуо под плетару, а остали део американке покрио сам дашчицама и блатом залепио. Сад су све пчеле из плетаре морале кроз американку пролазити. После две недеље свратим код пријатеља, кад сам подигао плетару видео сам, да су пчеле у американци лепо израдиле саће, матица се доле пустила, и почела је јаја носити, легла је

било у четири сата. Пошто сам нашао матицу у американци, а онај матичњак био је већ залежен, то сам плетару скинуо и метнуо на друго место, а американку сам поклопио и оставио на старом месту. Американка имала је матицу, младе пчеле и све старе пчеле са паше и после је врло лепо напредовала. А плетара остала је са младим пчелама које још нису излетале, са лепим зрелим леглом и затвореним матичњак, с тога је пар дана имала слаб лет. После неколико дана добила је младу матицу, која се оплодила, па је и она лепо напредовала.

Пчеларима са плетарама препоручујемо, да под плетару подметну американку са вештачким саћем, па ће на лак начин доћи до кошнице са покретним саћем. А кад у пракси виде разлику између плетаре и американке брзо ће се одлучити за пчеларење са кошницама са покретним саћем. Шта више настојаће, да сва друштва из плетара пренесу у кошнице са покретним саћем, зато навешћемо још један начин како се може из плетаре начинити вештачки рој.

Кад у плетари има залежених матичњака можемо направити вештачки рој искуцкавањем пчела. А то се ради овако. Пуну плетару окренућемо да батак стоји доле, а уста горе. Празном плетаром поклопићемо пуну, а где се састају обвићемо чаршавом, да пчеле не могу напоље излазити. Сад ћемо пруту ударити по пуној кошници од батака горе. Ударимо неколико пута па престанемо, ово се понавља 10—15 минута. Узнемирене пчеле пењу се горе у празну кошницу. Кад по брујању пчела констатујемо, да је у горњој квшници већина пчела, тада брзо скинемо чаршав, па пчеле из горње кошнице изручимо у спремљену американку. У американку метнемо оквире са вештачким саћем, а још је боље ако имамо да у њу метнемо по један сат са медом и отвореним леглом, јер отворено легло као магнет задржава пчеле у кошници и тада, ако је матица заостала у плетари. Американку оставићемо на место плетаре, па ће све пчеле са паше доћи у американку.

Плетару метнућемо на празно место у пчелињаку, она има младе пчеле, затворено легло и зрео матичњак. Неколико дана плетара имаће слаб лет, али брзо добиће матицу. Ако је у плетари остала стара матица није искључена могућност, да пусти и другенац, јер има лепо и велико легло. У плетари треба оставити само један матичњак, а остале уништићемо.

Можемо оставити да плетара пусти два природна роја, тада ће у њој остати мањи број пчела, тада можемо из плетаре пренети саће и пчеле у американку.

За почетника добра је плетара, јер са непокретним саћем не може правити комбинације и експерименте који су против природе пчела. Неки почетници воле да чине разне покусе, више пута учине нешто против природе пчелине, направе неред у кошници, поремете природан ток у плоди-

шту, ради неумесних радова против природе пчелине претрпе неуспех, с тога постају противници пчеларства. За то неуки пчелар пре постиће успех са плетаром него са кошницом са покретним саћем. Кад са плетаром постигне успех јавља се воља за пчеларење са кошницама са покретним саћем. Ко је данпут почне рационално пчеларити, тај се више не враћа плетарама.

Кад наши пчелари са плетарама желе, да се пише о пчеларству са плетарама тиме показују добру вољу за рационално пчеларство. А да и они уђу у ред напредних пчелара изнео сам начин, како ће прећи на пчеларење са кошницама са покретним саћем. Дух рационалног пчеларства, већ је доспео до њих, они се већ интересирају за рационално пчеларство, а ми им желимо, да што пре постану рационални пчелари.

Коста Сеперовац

вероучитељ

Пчелари — почетници.

Запамтио сам их доста, али мало је њих постало и прави пчелари. Мало који хоће да узме лист пчеларски или добру књигу у руке, па да мало проучи и теорију; него онако мисле, да је то постати пчелар, као и пастир. Са пчелом се треба упознати, у њен живот и рад ваља готово микрокопски завирити и тек онда зажелити и помислити, да се и постане пчелар.

Почетници хоће да се појаве тамо позног лета. Тек видиш, негде у башти, под каквим цбуном, свеже балегом помазану, уз колац привезану, и каквом старом покровчином покривену плетару; а он око ње рашчупава коприву и коров. — „Гле, Јово, и ти пост’о кованџија! Кад си то запатио?“ А он ће ти сав усхићен и задовољан рећи: „Та ето, баш на Приображење, ја и мој баћо пошли у кулут рад бундева, а тамо наспрам оне Трзалове њиве, ако знате, ди је оно украј леније онај трн, из далека видим ја црни се нешто на оном трну. Није гнездо, није тица; кажем ја баћи: биће рој. И акурат — рој! Е баш добро! Одавно ја мислим, да запатим и чела, јер добро је свашта имати, а у нашој је кући било од старина и кошницама. Мој покојни деда Совра — Бог да му душу прости! — био је мајстор од чела. Далеко ми је било враћати се у село рад’ кошнице. Стресело ми рој у покровцац, није да су ме челе изуједале, и тако донесем кући. Сад ја ко’ мислим, да ће она нарадити до крстова, колко њој треба за зиму, — већ је и сат навела, па да је оставим за присад.“

— „Лепо, лепо, ваља то свашта пробати.“

Кад сам на пролеће туда наишао, колац и узица стоје на истом месту, покровцац негде на ђубрету труне, ако није

њиме огрнута она „чура“, што плаши врапце над салатом, а на кошници, обешеној под шупом, — кокодаче кокош.

*

А није то лоше, кад човек прода који метар меда, и некако лако дође до крајцаре. Има чак пчелара, рационалних пчелара, којима је пчеларство главни извор зараде. Хоће то човека мало лакома, да заголица: „Зар не би и ја могао тако? Имам по неколико плетара већ двадесет година, оставим у јесен пет-шест за присад, погушили слабије, продам чивуту неколико кила воштине, о Крстову продам нешто меда у саћу, деца се напију медице и наједу меда, оставим нешто за Божић, па овамо-онамо ништа“ Тако је предамном језоновао деда Зарија. „Ето, откад ми је син уватио за ручице, ја и нако ништ’ не радим, него помало око винограда и око то мало чела; а нешто им и нису године. Мораћу и ја прећи на сандуке“.

Сумљиво сам завртио главом гледајући неписмена човека, крупних, чворњавих, израђених прстију, запаљених, сузних очију, човека, коме је нејаситнија мера — цол, ако не коњски нокат.

Нисам га могао уверити, да то није за њега, да то није лако и једноставно, да је то за млађе, писменије, да од тога неће бити ништа. Човек хоће да пређе на сандуке, па шта му можеш.

Једног дана после подужег времена позове ме да му прегледим сандуке, не може да отвори; сад или су забрекли од влаге, или су пчеле завоштиле.

Имао сам шта видети: то вам је био сандук са непокретним саћем, а имао је све своје: и поклопац и оквири. Купио мој чика Зарија неку стару рбину, од каквог „искусног“ пчелара, оквири далеко ужи него сандук, више оквира празнине и за два цола, па стресао у њу први јој и пустио га да ради онако без почетака. И шта је добио? Над оквирима завоштено и пуно леда. Преко оквира саће, све по три оквира везује један сат. Могло се тек нешто поправити. Али је на јесен тај исти сандук снашла судбина као и плетаре: — сумпор. А у сандук се те зиме по милости баба Мартиној уселио пасуљ.

Нећу ни да спомињем оне пчеларе, који имају по два-по три суда и даду ком пчелару, да пази на њих као и на своје. Ти можда и не мисле, да пчеларе, него тек хоће да имају у кући свога меда, без свога знања и труда.

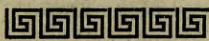
А ево како је упућујем оне, који ме за савет питају, пре него што се баце на пчеларење:

Узми, под надзором каквог искусног пчелара, у пролеће или у јесен две добре плетаре; није рђаво узети ни добар рој и годину две дана пчелари с плетарама. Међутим претплати један добар пчеларски лист и један пчеларски уџбеник. Читај марљиво и код искусних пчелара питај за оно што не разумеш. Разгледај узорне пчелињаке и упознај се системима

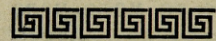
кошница са покретним саћем, не поводи се ни за чијим хвалама. Сваки је систем бољи од плетаре. Кад си то све упознао, пређи на посао, и узми систем, који се теби најбоље свиди; настој, да сам правиш сандуке, али ако ниси вешт и сигуран, немој ди ти их прави мајстор који није и пчелар. Не почињи на велико, док се још боље не упутиш и док не опробаш систем. Не заборави, да ту има и недаћа и немој, да ти други за њих буде крив. Не купиј старе сандуке, нарочито не од оних, који су на брзу руку раскрстили с пчеларством. Истрај, али се стално и учи, па ћеш од почетника постати и — пчелар.

Бобота, маја 1931.

Стев. Кнежевић.

Пчеларске вести.

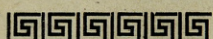
Пчеларство у Баварској. У Баварској број кошница прешао је предратно стање. 1912 год. било је 412.746 кошница а 1930. год. 455.999 год. 1912 било је 40,6% плетара а 1930. спале су кошнице са непокретним саћем на 28,5%. Стари начин сачувао се више у горњој и доњој Баварској, а напредније су покрајине Пфалачка и Швапска.

Данас је дух задругарски. Говорећи о кризи, која влада у Европи и Америци „Сељачки Глас“ из Загреба пише и ово: „Наш сељачки свет је марљив и треба да је још марљивији, и треба да се прилагођује данашњем духу времена и да иде што више за напретком и просветом, јер и реченица вели: просветом к слободи. Техника иде напред, а према томе се мора и сељак држати упоредо са другим напредним народима. Ево данас је дух задругарски и треба све да се удружује јер нам је у задругарству спас. Та знамо и ону приповетку о оцу и синовима, како им је дао ломити брестове шибе, једна се лако преломи, али сноп никако. Тако и са господарством, али све у задругарству.“

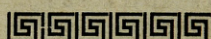
Данас се у свима струкама шири дух задругарски, а ипак још је доста велик број пчелара, који не ступају у постојећа пчеларска друштва нити држе пчеларског листа, те нису довољно упознати са напретком рационалног пчеларства. Није чудо, што ти усамљени пчелари претрпе неуспех и разочарају у се пчеларству. Пчела сама за себе не може опстати, пропада, њу је Свемогући у друштвени живот упутио, а пчеле у друштву могу нам врло леп успех показати. Пчелиње друштво својим распоредом рада и узорним редом служи нам свима за углед, а пчелари на првом месту дужни су да се на пчеле угледају, треба да ступе у пчеларска друштва, па ће јака пчеларска друштва бољи напредак показати, а појединци пчелари наће у друштву помоћ, а као самци осуђени су на неуспех и пропаст. Нама само у слози је спас.

Пчеларска задруга у Сплиту. Дне 25. јануара о. г. је основана пчеларска задруга за срез Сплит. Приступило је 25

пчелара. Број је задовољавајући, ако се узме у обзир криза у продаји меда. Сврха је задруге, да упуту заједничку продају меда пчелара у приморској бановини на светском тржишту. (Задругар 3. бр.)

Пабирци.

Арома воћа. Материје које дају воћу арому су од етерична уља, која јако миришу и дотичној врсти воћа додељују особен кус. Те се ароматичне материје налазе у воћкиним цветовима, и онда са развојем плода, прелазе у љуску и семе. Зато, ако желимо да осетимо праву арому појединог воћа, ваља да га једемо заједно са љуском.

Јако истакнуту арому имамо н. пр. код јагода, малина, купина, а и код извесних врста јабуке и крушке. И при конзервирању воћа ваљало би оставити воће у љусци, због одржања ароме, — и ако се то ређе чини; а такођер је за препоруку да производима из шљиве, кајсије, бреске и т. сл. (маџун, сокови и т. д.) придодемо по који комадић семена (коштице), да би смо тако одржали што јачу арому.

(„Пољопривредни гласник“ бр. 11. 1930.)

Радна снага пчела. Средње јако друштво са слабијом вољом за легло треба (како читамо у Луксенбуршким пчеларским новинама) за своје издржавање и за свој узгој од 150.000—180.000 младих пчела од прилике 70—75 кг. хране (меда, прашка и воде у размеру 2:1:1). Сем тога треба да друштво даде пчелару још извештај сувишак као приход. За 1 кг. меда треба око 3 кг. нектара. Пчеле дакле морају донети укупно годишње око 100 кг. нектара. По рачуну Др. Бриниха морају радилице у току лета начинити 6 милијуна летова да донесу ту множину нектара. За доношење прашка и воде требају најмање 1½ милијун излета. Како паша траје онајвише 2—3 месеца, то би отпало на 100 лепих дана од прилике 75.000 летова дневно, у часу дакле око 7500, а у минути преко 100 летова. Будући да једна пчела посети по-пречно 200 цветова, то је јако друштво у стању да лети посети 10—12 милијуна цветова. Чујте воћари и баштовани! Шта велите на то?

(Iug. Imker)

Употреба старог вештачког саћа. Некима пчеларима остало је направљеног вештачког саћа, које се ове године може у оквиру уметнути и употребити. Вештачко саће од прошле године суво је и кад га сечемо за уметање у оквир оно пуца као стакло, а кадгод пукне како не желимо и не можемо да га употребимо. Да вештачко саће од прошле године не буде тако крхко и да не пуца кад га сечемо, треба то вештачко саће метнути у млаку воду да стоји четврт сата.

После тога треба вештачко саће извадити и осушити, али не на јаком сунцу. Кад овако урадимо саће неће се ломити, кад га умећемо у оквире, а пчеле ће га лепо извести.

Што је узрок слабом леглу кад када у пролеће? Познато је да прашак садржи кудикамо више душичне (азотне) супстанце неголи мед; недостатак ове мора дакле особито неповољно утицати, јер је беланчевина најважнија материја из које је изграђено пчелиње тело. По проф. Ландеру има у 100 грама прашка 5,6 грама у води топивих беланчевина, дакле 15 пута више од меда. Побринимо се стога — што не можемо никада доста нагласити — по могућности за што издашнију пашу прашка. То се пак најбоље постизава засађивањем врба, за чијим су прашком толико похлепне, да и још неразвите и несазреле маце прогризају.

Колико далеко лети матица? У „Bienenvater“-у један пчелар приповеда, како је из једног пресада изашао рој другенац и ухватио се на један грм, који је био 1½ километар од пчелињака. Он је рој сместио у кошницу са 4 вештачка сата. После 4 дана отворио је кошницу и нашао је саће израђено и пуно меда, а није било легла. После 4 дана поново отворио је кошницу али ни тада није нашао легла. Помислио је, да су пчеле саће брзо медом напуниле, па матица није имала празних ћелица за легло. Зато је одлучио, да из саћа мед истресе. Али шта се десило после истресања меда? Пчеле су изашле из кошнице и он је морао шприцањем воде задржати рој. Рој се ухватио у близини и он га је стресао у кошницу.

Али шта је после тега нашао у кошници? Да га очи не варају? У својој кошници нашао је матицу обележену станиолом. Како он а ни његов сусед нису матице бележили са станиолом, било му је загонетно, како је та матица дошла у његову кошницу. Страна матица могла је доћи само при последњем излету. Чудновато је, да је пчеле нису убиле него су је примиле. После 6 дана нашао је у истој кошници лепо развијено легло и до јесени друштво је лепо напредовало. Али своју матицу није нашао, сигурно су је пчеле убиле кад су добиле оплођену матицу.

Распитивао је у околини, који пчелар обележава своје матице станиолом. Нашао је, да један пчелар 13 километара удаљен од њега обележава своје матице станиолом и од њега је једна матица побегла.

Сине мој, једи мед, јер је добар и сат, јер је слadak грлу твојему. (Приче Сол. 24, 13).

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100— Дин., а за редовне чланове 30— Дин. годишње. Редовни чланови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15— Дин. Претплата је за нечланове 30— Дин. годишње а плаћа се унапред за целу годину.

Претплату и огласе треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму. Рукописе, питања, књиге, листове у замену и рекламације (потраживања недобивених бројева) треба слати уредништву „Српског пчелара“ у Земуну.

Цене огласима у „Српском Пчелару“: Оглас на целој страни: једанпут стоји 60 Дин; трипут за 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на пола стране: једанпут стоји 30 Дин; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на четвртини стране: једанпут стоји 20 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније. — Оглас на осмини стране: једанпут стоји 15 Дин.; трипут 10% јефтиније; на пола године 20% јефтиније; на целу годину 30% јефтиније.

Ко жели да купи старија годишта „Српског пчелара“ година 1924—1930. нека пожури са наруџбом, јер се налази још мали број комплетних годишта. Цена је за свако годиште 20 динара. Новац се шаље унапред или се лист шаље на надоплату. Поруџбине и новац треба слати „Српској пчеларској задрузи“ у Руму.

Власник и издавалац „Српска пчеларска задруга“ у Руми.
